

A triangular narrative of the elementary school curriculum in the corona

Sahebi, samaneh^{*1}, Rozeh, tahere², Elyasi, faezeh³

1* PhD student in Curriculum Planning, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Iran.

2 PhD student in Curriculum Planning, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Iran.

3 Master student of the curriculum and education, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Azad University, Sari Branch, Iran.

Corresponding author: samaneh.sahebi@yahoo.com | Received:2022/01/03/ | Accepted:2022/03/13 | Published:2022/03/16

Abstract

Background and Objectives: The coronavirus outbreak in 2020 led to the closure of schools and the subsequent expansion of cyberspace education. Meanwhile, students, parents, and teachers who have the most impact and relationship with the education system faced various challenges in e-learning in the Corona era. This study was conducted to understand the advantages and disadvantages, challenges and receiving comments and suggestions of these three groups regarding virtual education.

Methods: The study population was all teachers, parents, and elementary school students in Kalat city. First, primary schools were divided into two groups, semi-privileged and non-privileged. Then six students, six teachers from each group were selected, and data were collected through semi-structured interviews. Interviews were analyzed using the content analysis method.

Findings: The findings showed advantages such as adapting to technological advances, benefiting from various teaching methods, and promoting student self-direction, and disadvantages such as lack of facilities and ignorance of the correct teaching methods in cyberspace. The main challenges of the three groups considered in the research were Internet problems and lack of sufficient equipment, lack of familiarity with the work process in cyberspace, evaluation in cyberspace, and lack of adequate feedback to fix students' problems. Strategies such as using reverse education, informing parents and providing opportunities for their active participation, making production content attractive were also proposed for the effectiveness of virtual education.

Conclusion: This research has in fact highlighted the voices of teachers, students and guardians in Corona education. Considering the findings of this research and reflecting on the commonalities and differences between them in different groups, we will have a forward movement for virtual education (even as a supplement to face-to-face education).

Keywords: Virtual education, corona, student, parents, teacher

روایتی سه سویه از برنامه درسی مقطع ابتدایی در دوران کرونا

سمانه صاحبی^{۱*}، طاهره روضه^۲، فائزه الیاسی^۳^۱ دانشجوی دکتری رشته برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران.^۲ دانشجوی دکتری رشته برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران.^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی و آموزش، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد واحد ساری، ایران.

* نویسنده مسئول: samaneh.sahebi@yahoo.com | دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۱۳ | پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ | انتشار: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵

چکیده

پیشینه و اهداف: شیوع ویروس کرونا در سال ۲۰۲۰ تعطیلی مدارس و به دنبال آن آموزش با استفاده از فضای مجازی را گسترش داد. در این میان دانش آموزان، والدین و معلمان که بیشترین تاثیر و ارتباط را با نظام آموزشی دارند با چالش‌های مختلفی در آموزش مجازی در دوران کرونا مواجه بودند. این پژوهش با هدف درک مزایا و معایب، چالش‌ها و همچنین دریافت نظرات و پیشنهادات این سه گروه در خصوص آموزش های مجازی انجام گرفت.

روش‌ها: جامعه پژوهش تمامی معلمان، والدین و دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کلات بودند. ابتدا مدارس ابتدایی به دو گروه نیمه برخوردار و نا برخوردار تقسیم و سپس از هر دسته ۶ دانش آموز ۶ معلم ۶ ولی انتخاب و از طریق مصاحبه نیمه ساخت مند داده‌ها گردآوری گردید. مصاحبه‌ها با روش تحلیل مضمون تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشانگر مزایایی همچون همسو شدن با پیشرفتهای فناوری، بهره مندی از شیوه‌های متنوع تدریس و ارتقای خود راهبری دانش آموز و معایبی همچون نبود امکانات، ناآگاهی از شیوه های صحیح آموزش در فضای مجازی بود. چالش های عمده سه گروه مد نظر در پژوهش، مشکلات اینترنت و نبود تجهیزات کافی، عدم آشنایی با فرآیند کار در فضای مجازی، ارزشیابی در فضای مجازی و عدم بازخورد کافی جهت رفع اشکال دانش آموزان عنوان شد. همچنین راهکارهایی همچون استفاده از آموزش معکوس، آگاه نمودن اولیا و فراهم نمودن فرصت مشارکت فعال آنان، جذاب نمودن محتواهای تولیدی نیز جهت اثربخشی آموزش های مجازی مطرح گردید.

نتیجه گیری: این پژوهش در واقع صدای معلم، دانش آموز و ولی را در آموزش دوران کرونا جلوه گر نموده است. بادر نظر داشتن یافته‌های این پژوهش و تامل در وجوه اشتراک و افتراق آنها در گروه‌های مختلف، حرکتی روبه جلو برای آموزش مجازی (حتی بعنوان مکمل آموزش حضوری) خواهیم داشت.

کلمات کلیدی: آموزش مجازی، کرونا، دانش آموز، اولیاء، معلم

مقدمه

ویروس کرونا در ۱۲ مارس ۲۰۲۰ به عنوان یک بیماری همه گیر جهانی اعلام شد و فاصله گذاری اجتماعی در بسیاری از مکان ها برای جلوگیری از این مشکل پذیرفته شد و تعطیلی مدارس و سایر فضاهای یادگیری ۹۴ درصد از مناطق را تحت تأثیر قرار داد (سازمان ملل، ۲۰۲۰). از آغاز تعطیلی مدارس و دانشگاه ها برای کمک به حذف این بیماری، دغدغه تدوین و اجرای برنامه های تحصیلی برای تداوم آموزش ها در منزل و در شرایط قرنطینه خانگی به بزرگترین چالش نظام های آموزشی یعنی هم آموزش و پرورش تبدیل شده است (سلیمی و فردین، ۱۳۹۹).

در این شرایط، یکی از گزینه های جدی برای آموزش، آموزش از طریق فضای مجازی بود. در این شیوه آموزش، فراگیر دروس را به صورت برخط دریافت کرده و در طول سال تحصیلی، هر زمانی که بخواهد با گذر واژه های که به وی داده میشود، می تواند وارد کلاس شده و مطالب را دریافت کند (علیاری، برومند و عالیخانی، ۱۳۸۸).

هرچند روش های آموزشی مبتنی بر فضای مجازی در سال ۲۰۰۵ از سوی یونسکو به عنوان موثرترین روش یاددهی-یادگیری معرفی شده است (سلیمی و فردین، ۱۳۹۹) فقدان بسیاری از زیرساخت های مناسب فناوری اطلاعات در کشور و آماده نبودن مهارت فناوری اطلاعات در معلمان از یک سو و نبود تجهیزات اولیه همچون تبلت و موبایل از سوی دیگر چالش ها و مشکلات زیادی را بوجود آورد. در مناطق کم برخوردار این مشکلات در بیشترین درجه خود وجود دارد به گونه ای که تحقق عدالت آموزشی امکان پذیر نیست و سبب سردرگمی دانش آموزان، والدین و معلمان می گردد.

ذینفعان اصلی آموزش و پرورش را می توان دانش آموزان، اولیاء و معلمان در نظر گرفت. چراکه بیشترین تاثیر و ارتباط را این سه گروه با نظام آموزشی (مدارس) دارند. توجه به نظرات و دیدگاه های آنها، یکی از بهترین و موثرترین روش ها جهت درک مشکلات و چالش های موجود از یک سو و یافتن راه حل و راهکارها از سوی دیگر است.

لذا در این پژوهش با هدف درک چالش های موجود در آموزش دوران کرونا و نیز دریافت نقطه نظرات و پیشنهادات ذینفعان اصلی آموزش و پرورش، با هر سه گروه گفتگو انجام گرفت. عوامل مربوط به انگیزه، مزایا و معایب آموزش مجازی، ارزشیابی مجازی و چالش های آن و در آخر راهکارهای پیشنهادی، مقولات مستخرج از مصاحبه با مخاطبین این پژوهش می باشد که از منظر هر گروه از مخاطبین بررسی گردید.

روش پژوهش

این پژوهش جزء پژوهش های کیفی و از نوع پدیدارشناسی بوده که از الگوی هفت مرحله ای کلایزی (۱۹۷۸) استفاده شده است. بر اساس این الگو، پس از انجام مصاحبه، در ابتدا به مطالعه همه پاسخ ها پرداخته و سپس اقدام به جمع آوری توصیفات و قرائت های مشارکت کنندگان پیرامون موضوع از مصاحبه نیمه ساختمند استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش تمامی معلمان، والدین و دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان کلات بودند. برای انتخاب نمونه از رویکرد هدفمند ملاکی و معیار اشباع نظری استفاده شد. در ابتدا با توجه به وضعیت بخورداری، مدارس به دو دسته نیمه بخوردار و نابخوردار تقسیم شده و سپس از هر دسته، شش نفر از

معلمان، شش نفر از اولیاء و شش نفر از دانش آموز و در مجموع ۱۸ نفر انتخاب شدند. شرط انتخاب، تمایل به شرکت در پژوهش، دغدغه مندی و داشتن اطلاعات کافی از روند آموزش سال گذشته بود. یعنی افرادی انتخاب شدند که دارای اطلاعات فراوان و به تعبیر گال، بورگ و گال^۱ information rich بودند و با چالش‌ها و مشکلات آموزش بخوبی آشنا بودند.

براساس هماهنگی قبلی (بصورت تلفنی یا پیام) موضوع گفتگو بصورت صوت برای افراد در فضای مجازی ارسال شد. پاسخ‌های ارائه شده نیز به صورت متن یا صوت در قالب یک مجموعه عینا پیاده‌سازی و جمع‌آوری گردید.

ملاحظات اخلاقی، با ارائه توضیحات لازم در مورد اهمیت و هدف‌های پژوهش، عدم اجبار در پاسخ، عدم دریافت مشخصات فردی معلمان، والدین و دانش آموزان، محرمانگی و عدم افشای نظرات، اطمینان از حذف فایل‌های صوتی پس از یادداشت، استفاده از نتایج نظرات صرفاً جهت ارتقاء و بهبود کیفیت آموزش و اطلاع نتایج پژوهش به والدین رعایت گردید. برای اطمینان از صحت تفسیر و برداشت پژوهشگران از اظهارات هر شرکت کننده، در صورت نیاز، با ایشان تماس گرفته و صحت تفسیرها با نظر وی بررسی و در صورت نیاز تغییرات لازم انجام شد. در نهایت پس از ۱۸ مصاحبه، اطلاعات اشباع شد.

تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون صورت پذیرفت. مضامین شناسایی شده مجدداً مورد بحث و بررسی قرار گرفتند تا در نهایت روی مقولات استخراج شده توافق حاصل گردید. اعتبار داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های تأییدپذیری از طریق خودبازبینی پژوهشگران و اعتمادپذیری با هدایت دقیق جریان جمع‌آوری اطلاعات و همسوسازی پژوهشگران تعیین شد. علاوه بر پژوهشگران، متن مصاحبه در اختیار متخصص دیگری قرار داده شد. پس از استخراج دوباره مقولات فرعی از پاسخ‌های ارائه شده و مقایسه با مقولات استخراج شده توسط پژوهشگران، همسویی نگرش پژوهشگران و متخصص موضوعی ایجاد شد.

یافته‌ها

جدول ۱: عوامل مربوط به انگیزه

مقوله	مخاطب	تجهیزات و امکانات	عوامل درونی	عوامل بیرونی
عوامل انگیزه بخش	معلم	نبود تجهیزات و امکانات (گوشی، تبلت، اینترنت)	رشد حرفه ای در شرایط جدید تدریس	تنوع در تدریس - تقدیر و ارزیابی از کار معلم
	ولی		رشد تحصیلی فرزند	همراهی و تعامل معلم با والدین
	دانش آموز		پیشرفت تحصیلی	تلاش معلم
عوامل انگیزه بر	معلم	نبود تجهیزات و امکانات (گوشی، تبلت، اینترنت)	عدم تسلط بر شیوه های تدریس مجازی	عدم همکاری والدین
	ولی		---	مشغله ی کاری
	دانش آموز		عدم وجود رقابت در تحصیل	کم کاری معلم در تدریس

همان‌طور که در جدول فوق نمایانگر است، عوامل بیرونی انگیزه بخش در آموزش دوران کرونا، از نظر اولیاء و دانش آموزان، مربوط به معلم و فعالیت‌های آموزشی وی می‌باشد. معلمان دغدغه‌مند با پیگیری‌های دقیق و مستمر، باعث ایجاد انگیزه‌ی بیشتر در بین دانش آموزان و اولیاء شدند. در میان عوامل از بین برنده‌ی انگیزه،

¹ . gall, borg, gall

نبود تجهیزات و امکاناتی همچون موبایل، تبلت و اینترنت عاملی مشترک بود. عوامل بیرونی از بین برنده ی انگیزه، مربوط به معلم و ولی است. این موضوع نشان دهنده اهمیت این دو عنصر (ولی، معلم) در فرایند یاددهی-یادگیری است.

جدول ۲: مزایا و معایب آموزش مجازی

مقوله	مخاطب	عوامل فردی	عوامل مربوط به یاددهی-یادگیری	تجهیزات
مزایای آموزش مجازی	معلم	بهره مندی از آموزش های معلمان باتجربه و تبادل تجارب بدون محدودیت جغرافیایی	تنوع در تدریس ، ورود پیام رسان آموزشی در آموزش، استفاده از استیکرهای تشویقی فضای مجازی	استفاده از پیشرفت های فناوریانه
	ولی	در جریان قرار گرفتن از شیوه آموزش معلم	تعامل معلم با دانش آموز در طول شبانه روز . تنوع در آموزش	
	دانش آموز	ارتقاء خودراهبری	دسترسی شبانه روزی به آموزش در منزل. وجود انواع راه های یادگیری دروس. مشاهده ی چندین باره ی درس	
معایب آموزش مجازی	معلم	رعایت چارچوب های ناشی از حضور والدین . درگیری شبانه روزی معلم	عدم تعامل دوسویه	نیبود امکانات برای ساخت کلیپ آموزشی. اینترنت (نبود، اختلال) نداشتن موبایل و تبلت
	ولی	عدم تحقق عدالت آموزشی بدلیل نبود اینترنت و موبایل		ورود زود هنگام فرزندان به فضای مجازی
	دانش آموز	کاهش انگیزه و عدم رغبت به مطالعه		عدم ارائه تدریس جذاب و کامل

طبق جدول بالا، در مجموع مزایای آموزش مجازی از دید سه گروه مخاطب را می توان همسو شدن با پیشرفت های فناوری، بهره مندی از شیوه های متنوع تدریس و فرصت چندبار دیدن کلیپ آموزشی در طول شبانه روز و ارتقاء خودراهبری دانش آموز دانست. یکی از اصلی ترین معایب آموزش مجازی که هر سه گروه اذعان داشته اند، نبود امکانات (موبایل، اینترنت و...) می باشد. از سوی دیگر ناآگاهی از شیوه های صحیح آموزش در فضای مجازی باعث بی انگیزگی در دانش آموزان و معلمان شده است.

جدول ۳: چالش های ارزشیابی در آموزش مجازی

مقوله	مخاطب	تجهیزات	عدم آگاهی	عدم صداقت	چالش روانی
چالش های ارزشیابی در آموزش مجازی	معلم	سرعت پائین اینترنت نبود چند گوشی و یا تبلت در منزل	عدم آشنائی با نحوه کم کردن حجم فیلم و ارسال آن و ... نبود روش مناسب برای رفع اشکال . عدم ارزشیابی صحیح و استفاده از سوالات نادرست موجود در اینترنت	همکاری و پاسخ دادن والدین در ارزشیابی ها	نداشتن انگیزه رقابت به علت اطمینان از رفتن به پایه بالاتر.
	ولی			عدم برگزاری ارزشیابی صادقانه	ایجاد استرس زیاد برای دانش آموزان
	دانش آموز			تقلب دانش آموزان که منجر به بی عدالتی بین دانش آموزی که درس می خواند و نمی خواند می شد.	ارائه بازخورد دیر هنگام از سوی معلم. عدم توجه به اشکالات دانش آموزان و رد شدن از مسائل . وقت گیر بودن نوشتن سوالات. ندیدن دوستان و نبود رقابت.

ارزشیابی در فضای مجازی، از پرچالش ترین موضوعات است. طبق جدول فوق، مشکلات اینترنت و نبود تجهیزات کافی و عدم آشنائی با فرایند کار در فضای مجازی، یکی از مهم ترین دردهای دانش آموزان، اولیاء

و معلمان در زمان ارزشیابی‌های مجازی بوده‌است. از سوی دیگر تقلب توسط دانش‌آموز و کمک نامحدود اولیاء، اصالت ارزشیابی‌های مجازی را زیر سوال برده‌است. چالش دیگر، استفاده نادرست معلمان از شیوه‌های غلطی همچون ارسال تصویر سوالات (که حتی ممکن است نامتناسب و ناصحیح باشد) و عدم بازخورد کافی جهت رفع اشکال دانش‌آموز می‌باشد.

جدول ۴: راهکارهای پیشنهادی جهت اثربخش نمودن آموزش مجازی

مقوله	مخاطب	راهکارها
راهکارهای پیشنهادی جهت اثربخش نمودن آموزش مجازی	معلم	استفاده از آموزش معکوس - یادگیری معکوس . استفاده از روش ترکیبی (حضوری . مجازی) . توجه و آموزش والدین . استفاده از چند روش برای ارزشیابی (تلفنی، تصویری، پروژه، مدادکاغذی و ...)
	ولی	حضور همیار معلم ها توسط دانش آموزان و اولیا . آموزش مجازی برای والدین . برقراری ارتباط تصویری در زمان ارزشیابی.
	دانش آموز	استفاده از بازی و ابزارهای کمک آموزشی در ساخت کلیپ ها . تدریس توسط خود معلم بصورت ویس و یا برقراری تماس تصویری . تشکیل گروه های دانش آموزی در فضای مجازی جهت ایجاد روابط دوستانه توجه اهداف و انتظارات از بچه ها . ارائه کنفرانس و بیان مطالب توسط دانش آموزان . ارائه کار بصورت پروژه‌های عملی و تحقیق و پژوهش

طبق جدول بالا، معلمان استفاده از رویکردهای نوینی همچون آموزش معکوس را ضامن اثربخشی آموزش مجازی می‌دانند. اولیاء افزایش آگاهی خود از اینگونه آموزشها و فراهم نمودن فرصت مشارکت فعال در آن را از راهکارهای اثربخش آموزش مجازی می‌دانند. دانش‌آموزان افزایش جذابیت تولیدات الکترونیکی و نیز ارتباط مستقیم مجازی با معلم را مواردی تاثیرگذار در آموزش مجازی می‌دانند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش عوامل موثر بر انگیزه، مزایا و معایب آموزش مجازی، چالش‌های ارزشیابی و در پایان پیشنهادات و ارائه راهکارهایی در جهت اثربخش نمودن آموزش مجازی اهداف فرعی این پژوهش بود. در گفتگو با مخاطبین مورد نظر این پژوهش (اولیاء، معلمان و دانش‌آموزان) پیشنهادات زیر در راستای مقولات مطرح شده در این پژوهش پیشنهاد می‌گردد:

- ۱) با توجه به اثرگذاری زیاد معلم، توجه به انگیزه‌های درونی و بیرونی معلم حائز اهمیت است.
- ۲) استفاده از ظرفیت همسالان با توجه به اثرات مثبت آن در یادگیری از یکسو و مشغله‌ی والدین از سوی دیگر، می‌تواند گزینه‌ی جایگزین و مطلوبی در جهت تثبیت و پیگیری یادگیری باشد.
- ۳) همراه بودن آموزش مجازی در کنار آموزش‌های حضوری حتی در دوران پسا کرونا بدلیل ایجاد تنوع در آموزش.
- ۴) ارائه آموزش‌های کامل و مستمر در راستای توانمندسازی معلمان جهت تدریس هرچه بهتر و کامل‌تر در فضای مجازی.
- ۵) آموزش خانواده‌ها در خصوص نحوه کنترل فرزندان در فضای مجازی

- ۶) برقراری ارتباط مستمر و مستقیم معلم با دانش‌آموز: نشنیدن صدا و ندیدن تصویر معلم، از موارد ناراحت‌کننده از سوی دانش‌آموزان اعلام شد.
- ۷) ارائه آموزش‌های لازم به اولیاء: در ابتدای شروع آموزش‌های مجازی، طی تعامل و گفتگویی دوطرفه، اولیاء را از فرایند کار مطلع و آموزش‌های لازم را به آنها ارائه داد.
- ۸) فراهم نمودن تمهیداتی جهت برگزاری حضوری ارزشیابی حتی بصورت دوره‌ای و یا پایانی و استفاده از شیوه‌های گوناگون (تلفنی، تصویری، پروژه‌ای و ...)
- ۹) تغییر نگاه ارزشیابی (ارزشیابی از آموخته‌ها به ارزشیابی برای یادگیری) راهکاری موثر در جهت حذف تقلب و استفاده از سوالات مفهومی و عملکردی.

مزایای عنوان شده‌ی آموزش مجازی از نگاه مخاطبین این پژوهش با سایر پژوهش‌ها همخوانی دارد از جمله: عبادی (۱۳۸۳) از مهم‌ترین مزایای آموزش مجازی را امکان ارائه و فراگیری آموزش در هر زمان و مکان دلخواه با حذف انواع محدودیت‌ها، انتخاب دلخواه محتوای دروس، برخورداری از بهترین مشاوره آموزشی به صورت هوشمند از طریق سامانه آموزشی، برخورداری بهترین شیوه ارزیابی و تحلیل فرایند آموزشی و سنجش میزان پیشرفت فراگیران، برخورداری از یک شیوه مطالعه انعطاف پذیر که مطابق نیاز دانشجو است. کنجکاوی و ابتکار دسترسی به تکنولوژی جدید می‌داند.

راهکارهای پیشنهادی نیز با بسیاری از پژوهش‌ها همخوانی دارد از جمله (پورغفار، جعفرزاده و نظرگیگلو، ۱۴۰۰) اذعان می‌دارد در رابطه با فضای مجازی -والدین و دانش‌آموزان، ابتدا باید خود والدین با فضای مجازی و کار با آن را یاد بگیرند. پیشنهاد می‌گردد که مسئولین ذیربط با همکاری فعالان عرصه ارتباطات برنامه‌های جامع به منظور آشنایی بهتر و صحیح والدین با فضای مجازی و نظارت مطلوب‌تر بر استفاده بهینه دانش‌آموزان از فضای مجازی چه در امر تحصیل و چه در سایر کارکردهای فضای مجازی فراهم کنند.

یافته‌های این پژوهش در بیان چالش‌های آموزش مجازی نیز با پژوهش افرادی همچون گودرزوند و اسمعیلی (۱۳۹۰) همخوانی دارد که معتقدند حذف چهره به چهره ملاقات معلم با دانش‌آموز، کاهش سطح ایمنی روح و ذهن دانش‌آموزان در برابر امواج رسانه‌ها، هزینه بالا خرید و توسعه تکنولوژی و محدودیت در زیرساخت‌های مخابراتی و ارتباطی، عدم تطابق کامل محتوای ارائه شده با نیازهای موجود، فقدان مهارت‌های مدیریتی و نظارتی، محدودساختن و صدمه‌زدن به مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی را می‌توان برای این شیوه آموزشی بر شمرد.

مشارکت نویسندگان

سرکار خانم صاحبی به عنوان نویسنده اول و نویسنده مسئول مقاله که در تمام مراحل پژوهش مشارکت فعال داشته اند، سرکار خانم روضه به عنوان نویسنده دوم که در تمام امور مشارکت کامل داشته است. سرکار خانم فائزه الیاسی نیز به عنوان نویسنده سوم در تمامی امور مشارکت داشته‌اند.

تقدیر و تشکر

از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش یاریگر ما بوده اند تقدیر و تشکر می نمایم. این پژوهش به صورت علمی و با هزینه شخصی محققین انجام گرفته است.

تعارض منافع

«هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع

- احمدخانی، سمیرا (۱۳۹۸). نقش معلم در پرورش یادگیرندگان. ماهنامه آفاق علوم انسانی. شماره ۲۸. مرداد ۹۸: ص ۴۶-۴۷.
- پورغفار، لیلا. جعفرزاده داشبلاغ، حسن. نظرگیلو، سمیرا (۱۴۰۰). آموزش مجازی- ارتباط والدین/دانش آموزان. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی. سال چهارم. شماره ۳۷. خرداد.
- حبیبی، شراره و سراوانی، محمد علی. (۱۳۹۰). رابطه مشارکت والدین و در فرایند آموزشی با پیشرفت تحصیلی آنان در دوره ابتدایی، ۲۹، ۱-۲۷
- داودی محمد، (۱۳۸۴)، نقش معلم در تربیت دینی، نشر موسسه پژوهشی حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴.
- داوودی، نادر. (۱۳۸۵). فرایند مشارکت خانه و مدرسه در نظام آموزشی و تربیتی، روزنامه رسالت.
- سلیمی، سمانه. فردین، محمد علی (۱۳۹۹). نقش ویروس کرونا در آموزش مجازی، با تأکید بر فرصت‌ها و چالش‌ها. فصلنامه علمی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی ۸(۲)، ۴۹-۶۰.
- علوی، سیده شهره. ابراهیم زاده، عیسی. کریم زادگان مقدم، داوود. عطاران، محمد. مهرداد، رامین و گلستان، بنفشه (۱۳۸۸). بررسی رویکرد نوین یادگیری الکترونیکی سریع در آموزش ضمن خدمت کارکنان دانشگاه علوم پزشکی تهران. آموزش عالی ایران، ۲(۳) (پیاپی ۷)، ۶۷-۸۸.
- علیاری، شهلا. برومند، سهیلا و عالیخانی، شیرین (۱۳۸۸). راهنمای عملی طراحی برنامه آموزشی مبتنی بر وب. مجله دانشکده پرستاری ارتش، دوره: ۹، شماره: ۱
- گال، بورگ و گال. ترجمه دکتر نصر و همکاران (۱۳۹۴). روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی. تهران. سمت.
- گودرزوند چگینی، مهرداد و اسمعیلی، معصومه. (۱۳۹۰). تاثیر به کار گیری فناوری داده ها بر اثر بخشی آموزش. نشریه رهیافتی نو در مدیریت آموزش، ۳(۳): ۳-۵.
- نقدی آستمال، ظریفه (۱۳۹۶)، بررسی نقش معلم بر تربیت اخلاقی و دینی دانش آموزان ابتدایی بر اساس تعالیم مقدس اسلامی، پنجمین رویکرد همایش ملی در علوم انسانی و مدیریت.
- وفادار، صداقت و جوان بخت اول، جعفر. (۱۳۸۳). انجمن اولیا و مربیان، ساختار، وظایف و مسئولیت‌ها. تهران: انجمن اولیا و مربیان.

- Al-Rabiaah, A., Temsah, M. H., Al-Eyadhy, A. A., Hasan, G. M., Al-Zamil, F., Al-Subaie, S., & Somily, A. M. (2020). Middle East Respiratory Syndrome-Corona Virus (MERS-CoV) associated stress among medical students at a university teaching hospital in Saudi Arabia. *Journal of infection and public health*, 13 (5), 687-691.
- Bender, L. (2020). Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools. Education UNICEF NYHQ.
- Chen, C., Zhang, X. R., Ju, Z. Y., & He, W. F. (2020). Advances in the research of cytokine storm mechanism induced by Corona Virus Disease 2019 and the corresponding immunotherapies. *Zhonghua shao shang za zhi=Zhonghua shaoshang zazhi= Chinese journal of burns*, 36, E005-E005.
- Colaizzi, P. (1978). Psychological research as a phenomenologist views it. In: Valle, R. S. & Gökalp, M., Barut, Y., & Mentese, S. (2010). Pre-school education and the effects of the relations between parents and teachers on pre-school age children (Ordu Centrum). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 203–212
- Hadlington, L. (2015). Cognitive failures in daily life: Exploring the link with Internet addiction and problematic mobile phone use. *Computers in Human Behavior*; 51:75-81
- King, M. (1978). *Existential Phenomenological Alternatives for Psychology*. Open University Press: New York
- Lee, S. M., Daniels. H., & Kissing, D. B. (2006). Parental influences on adolescent adjustment: parenting styles versus parenting practices. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*. 14(3): 253-259.
- Stern, J. (2003). *Involving Parents*. London: Continuum.
- Sanabria, O. B., Chavez, M. P., & Gómez Zermeño, M. (2018). Virtual educational model for remote communities in Chocó, Colombia. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, 12 (2): 195-205
- United Nations (2020). *Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond*.

